

Cowboys don't have buddies

Af [ANDREAS HALSKOV](#)

Coen-brødrene er kendt for deres komiske og stiliserede leg med forskellige genrer og genrekonventioner, og også deres seneste værk, westernfilmen *True Grit* (2011), kan beskrives som sådan. Ikke alene er filmen imponerende gennem sine genretypiske billedkompositioner; den er også (på flere punkter) en morsom og ganske prægnant dekonstruktion af westerngenrens værdier og hypermaskuline ideal. Filmen er et remake af en gammel og forglemt John Wayne-sag fra 1969 (på dansk *De frygtløse*), men er umiskendeligt "Coensk" og fremdeles moderne.

Coen-brødre (Joel & Ethan Coen) indskrives i en længere historie af succesfulde og filmhistorisk signifikante brødrepar – fra franskmændene Louis og Auguste Lumière, der officielt og mytologisk betegnes som filmhistoriens fædre (dens 'lysgivere', om man vil) over de tyske Skladanowski-brødre, hvis to-spolesystem gik forud for Lumière-brødrene men aldrig slog igennem, til nulevende og populære brødrepar som de belgiske Dardenne-brødre (*La promesse*, 1996), de polsk-amerikanske Wachowski brothers (*The Matrix*, 1999) og *gross-out*-komikkens ukronede konger: Farrelly-brødrene (*There's Something About Mary*, 1998) (jf. fig. 2-5).

Som alle de øvrige har også Coen-brødrene en distinkt og særlig "Coensk" (fortælle)stil, og som Lumière-brødrene er også Coen-brødrene kendt som et fælles skaberpar med en ganske klar arbejdsdeling: Joel krediteres gerne som instruktør, mens Ethan er producer.

Også den seneste film, *True Grit* fra 2011, bærer Coen-brødrenes umiskendelige stempel og holder et for Coen-brødrene vanligt højt film- og fortælleteknisk niveau. Men *hvad* er en typisk Coen brothers-film, og *hvorved* udmærker *True Grit* sig som et nyt auteuristisk skud på en nu imponerende, nyklassisk stamme?

Nedenfor vil jeg, gennem en analyse og anmeldelse af *True Grit*, forsøge at besvare netop disse spørgsmål: hvilke tematiske og stilistiske markører der kendetegner Coen-brødrene, og hvordan disse, også i *True Grit*, udfoldes med høj humor og kvalitet.

At kende sin Coen

I en vidunderligt broget filmografi, som tæller knap 20 film lavet imellem 1984 og 2011, er der naturligvis stor forskel på de enkelte produktioner – deres fortællinger, stilistiske udtryk og (ikke mindst) deres kvalitative niveau.

Coen-brødrenes film synes dog også, som for enhver anden auteur, at have nogle faste sæt af markører, såvel stilistiske som tematiske. Man kan således, med alle nødvendige forbehold in mente, tale om en række gennemgående og for Coen-brødrene ikonografiske træk, træk der forsøgsvis kan oplyses i følgende punkter:

1. Stiliserede billedkompositioner (på tværs af lærredet såvel som i dybden)
2. En absurd (ofte underspillet) komisk tone
3. En ærbødigt (men let ironisk) leg med klassiske genrer og genrekoder
4. En nostalgisk (men let ironisk) dyrkelse af amerikanske grundfortællinger og mytologier.

Som Lars von Trier har også Coen-brødrene gjort sig i dyrkelsen af forskellige, velkendte genremodeller, og man kunne let forfalde til at beskrive Coen-brødrenes film som tidstypiske, postmoderne pasticher,

Fig. 1: *True Grit* (2011) er en Coen brothers-film *par excellence*: nostalgisk americana blandet med kærlig-ironisk genreleg og stiliserede billedkompositioner.

Fig. 2-5: Filmhistoriske brødrepar: Lumière-brødre, Dardenne-brødre,

der ironisk spoofet og leger med gamle genreskemaer. *Intolerable Cruelty* (2003), med George Clooney og Catherine Zeta-Jones i de hurtigtsnakkende hovedroller, er således en genoplivning af 1940'ernes *screwballkomedie* (fig. 6); *Blood Simple* (1984) og *The Man Who Wasn't There* (2001), med deres lækre sort/hvide cinematografi og maskuline voice-over, ligner til forveksling 1940'ernes *film noir* (fig. 7-8); og *No Country for Old Men* (2007) ligner et begavet, moderne bud på *western-genren* (fig. 9).

Bevares, den ironiske men let nostalgiske leg med forskellige genrer og formater er lige netop dét, der ifølge Linda Hutcheon kendetegner postmodernismen, men Coen-brødrenes film er andet og mere end genreleg og ironi (jf. Hutcheon 1998). De er en dyrkelse af en svunden tid og ikke mindst af et stykke svunden 'americana': den fornævnte *screwballkomedie*, den klassiske *film noir* og den mest ikonografiske af alle *amerikanske genrer*: The Western.

Cowboys & buddies: et komisk mismatch

True Grit (2011) er et eksempel på sidstnævnte, en velfungerende men også "twisted" og let ironisk western, der gennem sin genremæssige dyrkelse af westernfilmens koder ligner et ærbødigt throw-back til den såkaldte frontier-mythe, men samtidig, gennem sine små afvigelser fra westernfilmens kodeks, leger med amerikanske grundforestillinger og idealer.

Filmens handling er interessant men uhyre simpel og kan genfortælles i korte, skabelonagtige sætninger. Den 14-årige pige Hattie, på formidabel vis spillet af debutanten Hailee Steinfeld, vil hævne sin fars død og hyrer til dette formål den fordrukne sharpshooter Reuben Cogburn (Jeff Bridges) og den kiksede, texanske pralhals LaBoeuf (Matt Damon). Som i et godt gammeldags ægteskab skændes Reuben og LaBoeuf om, hvordan de skal håndtere 'datteren' Hattie og dennes opgave, men under alle skærmydsler lurer en varm, homoerotisk understrøm af ægte kærlighed. I (u)skøn forening klarer de jobbet – Hattie trykker, ironisk nok, selv på aftrækkeren – og således er orden genskabt som i enhver anden selv-tægtsfremmende western. Det er dog ikke skabelonen, som i *True Grit* er interessant, men de små og oftest morsomme kontrastfigurer og *afvigelser* fra det klassiske genreskema.

De brede billedkompositioner, der åbenbarer et ofte øde amerikansk provins- eller lillebysamfund, er typiske for westerngenren, nøjagtigt som Stetson-hatten, revolveren, de missende øjne og den fåmælte, individualistiske cowboy. Og disse (i.e. de brede billedkompositioner) er, som nævnt, også et typisk varemærke for Coen-brødrene. Om noget kan en Coen brothers-film kendes på sine hyperstiliserede billedkompositioner, hvor både bredden og dybden bringes i spil (med visse reminiscenser af Orson Welles).

I *True Grit* er billedkompositionerne ligeså iøjnefaldende – iøjnefaldende smukke – men filmens ironiske leg med westerngenrens 'ideologi' er angiveligt dens mest interessante bidrag. Den overordnede handling, som genfortalt ovenfor, beskriver i realiteten et pudsigt og (viser det sig) ganske morsomt sammenstød imellem to ellers uforenelige genrer: westernfilmen og den såkaldte *buddy movie*.

Den klassiske western-figur går tilbage til frontier-helten Davy Crockett og dennes individualisme, rastløshed og (ikke mindst) egenrådige natur. Den klassiske cowboy er, som Frederick Jackson Turner siger, "tough, independent, self-reliant, and resourceful" (citeret efter Gems 2010: 28). Han er maskulin, modig, stoisk, udholdende og selve indbegrebet af *individualisme* (jf. desuden Stegner 2008: 702). Af samme årsag er blanding af westerngenren og buddy-filmen – som netop omkredser det sjove, venskabelige møde imellem to indbyrdes afhængige (ofte mandlige) karakterer – også en besynderlig inkongruens. Den traditionelle cowboy har ingen (brug for) venner, og afhænger udelukkende af sig selv.

Cogburn, der spilles af Coen-brødrenes egen Jeff Bridges (*The Big Lebowski*, 1998), er da heller ikke umiddelbart venner med LaBoeuf (Matt Damon), men som fortællingen skrider frem kommer de to til at afhænge af hinanden, og deres forhold udvikler sig da også i retningen af et egentligt (om end pudsigt) venskab. (Jf. fig. 10).

"Queers and steers"

I den forstand er *True Grit* forskellig fra den klassiske western, og filmen markerer, på sin egen komiske facon, et brud med westerngenrens lidt bagvendte individualisme og rigide maskulinitetsideal.

"Only steers and queers come from Texas," hedder det sig i det nu

Wachowski-brødrene og Coen-brødrene.

Fig. 6-9: En dyrkelse af traditionelle Hollywoodgenrer er typisk for Coen-brødrene. Billedserie: *Intolerable Cruelty* (2003), *Blood Simple* (1984), *The Man Who Wasn't There* (2001) og *No Country for Old Men* (2007).

Fig. 10: En blanding af western og buddy movie? Cogburn og LaBoeuf udvikler et for *True Grit* centralt og særdeles komisk had-kærlighed-forhold.

velkendte citat fra Stanley Kubricks *Full Metal Jacket* (1987), og herved peger Kubrick på en anden af westerngenrens mest fastgroede træk: idealet om den (hyper)maskuline mand. Skuespillere som John Wayne og Clint Eastwood synes at være indbegrebet af maskulinitet, og i ingen af deres westernfilm forfalder de til smil, venlighed og anden føleri.

Men også i forhold til dette ideal er *True Grit* en sjov og begavet dekonstruktion af genren. Som filmen skrider frem kan kun filmens kvindelige hovedperson (fig. 11) tilskrives følgende karakteristika: "bravery, endurance, stoical indifference to pain and hardship" (Stegner 208: 702). Og særligt Matt Damons karakter ligner en egentlig parodi på den texanske cowboy, en parodi der næsten vækker mindelser af *Midnight Cowboy* (1969) og Jon Voights nu klassiske figur.

Midnight Cowboy, instrueret af den progressive, homoseksuelle englænder John Schlesinger, skildrer livet i den armodige del af New Yorks storbyjungle. Den naive, texanske 'would-be cowboy' med det ironiske navn Joe Buck (Joe Voight; fig.12) kommer til New York med håbefulde storbydrømme, men tiden er løbet fra ham og hans idealer, og hans kostume mødes med en hånlig latter, snarere end respekt.

Også i *True Grit* gøres der grin med den texanske cowboy og ranger, spillet af Matt Damon, og også i denne sammenhæng kommenteres hans kostume, der i filmens løb ligner en pudsigt forlængelse af hans (næsten feminine) forfængelighed, mere end et udtryk for hans maskulinitet (jf. fig. 13).

Afsluttende bemærkninger

I Coen-brødrenes moderne western – der nok som titlen antyder handler om 'ægte mod', om at have 'nosser' – er altså ligeså meget en dekonstruktion af den klassiske western som det er en nostalgisk pastiche (ikke ulig Ang Lees nu velkendte og velbeskrevne *Brokeback Mountain*, 2005).

Filmene er umiskendeligt amerikansk og umiskendeligt "Coensk", men hos Coen-brødrene er det pudsigt nok ikke den fåmælte, individualistiske cowboy der med missende øjne og på egne vilkår klarer ærterne; her er det fællesskabet ('familien,' om man vil) som anført af den unge pige bringer orden i tingene. Og dette er såmænd både sjovt, nyskabende og tankevækkende.

Fig. 11: Hattie, en blot 14-årig pige, er den egentlige protagonist og helt i *True Grit*.

Fig. 12-13: Joe Buck og LaBoeuf ligner komiske dekonstruktioner af den hypermaskuline westernhelt. Billedpar: Jon Voight i *Midnight Cowboy* (1969) og Matt Damon i *True Grit* (2011).

Fig. 14: Det alvorlige maskulinitetsideal i westerngenren synes næsten at kalde på ironiske dekonstruktioner. I billedet ses Heath Ledger og Jake Gyllenhaal som de homoseksuelle cowboys i Ang Lees *Brokeback Mountain* (2007).

Fakta

Litteratur

Gems, Gerald. "The Political Uses of Sport by the United States." *Forum for Idræt (sport): Sport and Development*. København, 2010, 23-34.

Hutcheon, Linda. "[Irony, Nostalgia, and the Postmodern](#)", 1998.

Stegner, Wallace. *The Twilight of Self-Reliance: Frontier Values and Contemporary America*. Utah: University of Utah Press, 2008.

 [Udskriv denne artikel](#)

 [Gem/åben denne artikel som PDF](#)

 [Gem/åben hele nummeret som PDF](#)